

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **S. P.**

oskarżonego o przestępstwa z art. 258 § 1 k.k., art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2024 r. w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 k.p.k.

skargi obrońcy na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 29 lutego 2024 r. w

sprawie o sygn. akt IIAKa 239/23, uchylający wyrok Sądu Okręgowego w

Sosnowcu z 17 marca 2023 r. w sprawie o sygn. akt IV K 119/22,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. obciążyć oskarżonego kosztami sądowymi postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Sosnowcu wyrokiem z 17 marca 2023 r. sygn. akt IV K 119/22 uniewinnił S. P. od zarzucanych mu przestępstw:

- z art. 258 § 1 k.k.
- z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. (dwa czyny)
- z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 29 lutego 2024 r. sygn. akt II AKa 293/23, na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zawierciu.

Od powyższego wyroku sądu odwoławczego skargę w trybie art. 539a § 1 i § 2 k.p.k. wniósł obrońca oskarżonego **S. P.**. Skarżący zarzucił obrazę art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji mimo braku stwierdzenia, że w stosunku do oskarżonego S. P. zachodzą przesłanki do wydania wyroku skazującego, czemu na przeszkodzie stoi zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. i oparcie tego orzeczenia wyłącznie na podstawie stwierdzonej przez sąd odwoławczy wadliwej ocenie materiału dowodowego dokonanej przez sąd I instancji.

W oparciu o tak sformułowany zarzuty obrońca wniósł o przekazanie sprawy sądowi II instancji do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na skargę obrońcy prokurator wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga obrońcy okazała się niezasadna.

Na wstępie należy podkreślić, iż skarga na wyrok sądu odwoławczego może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. (w istocie chodzi tu o § 2 zdanie drugie tego przepisu) lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. (art. 539a § 3 k.p.k.). Z kolei art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. zakłada, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Wbrew sformułowanemu w skardze obrońcy zarzutowi sąd odwoławczy, uchylając wyrok sądu pierwszej instancji i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, nie dopuścił się obrazy art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k.

Prawdą jest, że w obowiązującym obecnie modelu postępowania odwoławczego zasadą jest merytoryczne orzekanie w postępowaniu apelacyjnym, które doznaje ograniczenia w ściśle określonych wypadkach wskazanych w art. 437 § 2 k.p.k. Jednym z tych wypadków jest zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. W przypadku wyroku uniewinniającego, co do którego zakaz ten wyklucza odmienne orzekanie co do istoty przez sąd drugiej instancji, możliwość wydania orzeczenia kasatoryjnego zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy - w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) - stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Patrząc z tej perspektywy na rozstrzygnięcie kasatoryjne sądu odwoławczego, stwierdzić trzeba, że Sąd Apelacyjny spełnił ciężące na nim obowiązki. Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie daje podstaw do twierdzenia, że przeprowadzona przez sąd odwoławczy kontrola instancyjna była nierzetelna.

Zaskarżonego orzeczenia nie można również uznać za przedwczesne. Spełnienie wskazanych wcześniej wymogów kasatoryjnego orzekania nie zawsze musi obligować sąd odwoławczy do przeprowadzania uzupełniającego postępowania dowodowego czy też oceny materiału dowodowego i dokonania ustaleń faktycznych w sposób właściwy dla sądu *meriti*. Powyższe uzależnione jest od realiów konkretnej sprawy.

W świetle zarzutów apelacyjnych prokuratora odwołujących się do sfery ustaleń faktycznych odnoszących się do zachowania oskarżonego S.P. oraz przebiegu kontroli apelacyjnej, nie wykraczając poza granice rozpoznania środka odwoławczego, Sąd II instancji miał podstawę do wskazania art. 454 § 1 k.p.k. jako normy uzasadniającej wydanie orzeczenia o charakterze kasatoryjnym. Zgodnie bowiem z poglądem utrwalonym w orzecznictwie możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego, umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi wówczas, gdy

Sąd odwoławczy - w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) - stwierdzi, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. (uchwała Sądu Najwyższego z 20 września 2018 r., sygn. I KZP 10/18; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2023 r. sygn. I KS 24/23).

W świetle powyższego stanowiska, rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego poprzedzone weryfikacją ustaleń faktycznych i dokonaniem własnej oceny dowodów przeprowadzonych przez sąd *meriti*, uznać należy jako czyniące zadość przywołanej i zaaprobowanej przez Sąd Najwyższy w niniejszym składzie wykładni art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k.

Powołanie się przez sąd odwoławczy na regułę *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k., ogranicza kontrolę skargową Sądu Najwyższego do oceny prawidłowości wykazania przez sąd drugiej instancji, że wyniki przeprowadzonej przez niego kontroli instancyjnej dają podstawy do wydania wyroku skazującego, co jednak nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz zawarty w wymienionym wyżej przepisie. Poza zakresem tej kontroli pozostaje natomiast merytoryczne badanie słuszności oceny stanowiska sądu odwoławczego w przedmiocie odpowiedzialności oskarżonego, bo do jego kompetencji nie należy orzekanie co do istoty sprawy. Stąd też Sąd Najwyższy w tym postępowaniu nie jest uprawniony, aby rozstrzygać o tym, czy dokonana przez sąd pierwszej instancji ocena materiału dowodowego była prawidłowa, a dokonane przez ten sąd ustalenia faktyczne trafne czy też w tej kwestii rację należy przyznać sądowi odwoławczemu. Nie może też rozstrzygać o trafności subsumcji dokonanych przez te sądy ustaleń faktycznych i wskazywać kierunku merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy.

W świetle przedstawionego powyżej stanowiska sądu odwoławczego, poprzedzonego weryfikacją ustaleń faktycznych i przeprowadzeniem własnej oceny dowodów (s. 6 formularza uzasadnienia wyroku), uznać należy za czyniące zadość przywołanej i zaaprobowanej przez Sąd Najwyższy w niniejszym składzie wykładni

art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k., która obligowała Sąd Apelacyjny do uchylenia zaskarżonego apelacją wyroku. W tym stanie rzeczy, skoro sąd *ad quem* w zaskarżonym wyroku nie uchybił także przepisowi art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., wniesioną skargę należało oddalić.

ł.n

[a.ł]